

- вих праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – 2012. – № 1(ч.2). – С. 82-89.
16. Адрианов В. Д. Россия: экономический и инвестиционный потенциал / В. Д. Адрианов. – М.: Экономика, 2009. – 662 с.
  17. Корнеев М. В. Управление кредитным потенциалом коммерческого банка : автореф. дис. канд. экон. наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / М. В. Корнеев. – Тула, 2004. – 20 с.
  18. Максимов В. В. Методология оцінки та забезпечення ефективного використання економічного потенціалу регіону : автореф. дис. ... д-ра экон. наук : 08.10.01 / Максимов Віталій Володимирович. – Донецьк, 2002. – 38 с.
  19. Sam N. Basu. Strategic Credit Management / Sam N. Basu, Harold L. Rolfes. – John Wiley & Sons, 2005. – 239 p.
  20. Thompson A. A. Jr. Strategic Credit Management: Concepts and Cases / A. A. Jr. Thompson, A. J. Strickland III. – 3rd edition. – Plano, Tex : Business publications. – 2009. – 400 p.
  21. Синки Дж. Ф. мл. Управление финансами в коммерческих банках. – М. : Galaxi, 2004. – 432 с.
  22. Сучасні та перспективні методи і моделі управління в економіці : монографія : у 2 ч. / [за ред. д-ра экон. наук, проф. А. О. Єпіфанова]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – Ч. 2. – 238 с.
  23. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : монографія / О. В. Раєвнева. – Х. : ВД «ІНЖЕК», 2011. – 496 с.
  24. Якупова Э. М. Формирование и использование кредитного потенциала коммерческого банка : дисс. на соиск. уч. степ. канд. эк. наук спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / Якупова Эльвира Мигдатовна. – Саратов : Саратовский государственный социально-экономический университет, 2010. – 190 с.
  25. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т. Саати. – М.: Радио и связь, 1993. – 278 с.
  26. Saaty T. L. How to make a decision: The analytic hierarchy process / T. L. Saaty // European Journal of Operational Research. – 1990. – Vol. 48. – No. 1. – p. 9-26.
  27. Внукова Н. М. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики : монографія / Н. М. Внукова, А. В. Смоляк. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 184 с.

УДК 657.1:075.8

Онишко С.В.

*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансових ринків
Національного університету державної податкової служби України*

Карпенко С.П.

*аспірантка
Національного університету державної податкової служби України*

ПРОБЛЕМИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУКУПНОГО ПОПИТУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена проблемам регулювання сукупного попиту в Україні. Дано оцінку динаміці структури сукупного попиту та наявним дисбалансам. Обґрунтовано роль податкового регулювання у виникненні структурних дисбалансів сукупного попиту та потенціалу їх усунення.

Ключові слова: сукупний попит, податкове регулювання, споживчий попит, чистий експорт.

Онишко С.В., Карпенко С.П. ПРОБЛЕМЫ НАЛОГОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СОВОКУПНОГО СПРОСА В УКРАИНЕ

Статья посвящена проблемам регулирования совокупного спроса в Украине. дана оценка динамике структуры совокупного спроса и текущим дисбалансам. Обоснована роль налогового регулирования в возникновении структурных дисбалансов совокупного спроса и потенциала их ликвидации.

Ключевые слова: совокупный спрос, налоговое регулирование, потребительский спрос, чистый экспорт.

Onyshko S.V., Karpenko S.P. PROBLEMS OF TAX REGULATION AGGREGATE DEMAND IN UKRAINE

Article is devoted to the problems of regulating aggregate demand in Ukraine. Given The assessment of the dynamics of the structure of aggregate demand and existing disbalances was given. The role of tax regulation in the case of structural imbalances of aggregate demand and potential of their elimination was determined.

Keywords: aggregate demand, tax regulation, consumer demand, net exports.

Постановка проблеми. Сукупний попит є одним з найважливіших макроекономічних показників, який характеризує не тільки факт ступеню економічного розвитку країни, але є й індикатором потенціалу майбутнього розвитку. Дисбаланси у структурі сукупного попиту негативно позначаються на макроекономічній динаміці, інвестиційному кліматі, формуванні бюджету, добробуті суспільства в цілому тощо. Саме тому регулювання сукупного попиту є однією з центральних проблем теорії і практики економіки та фінансів.

Становлення і розвиток економіки України відбувається в стресових умовах, які не були характерними для більшості економічно розвинених країн, однак саме комплексне дослідження світового досвіду, а особливо теоретичного базису регулювання су-

купного попиту, дасть змогу створити необхідне підґрунтя для розробки власної системи регулювання сукупного попиту, яка максимально враховуватиме всі особливості розвитку української економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика регулювання сукупного попиту розглядається у працях дослідників під різним кутом зору. Так, Ф. Беседін та Л. Антошкіна [1], С. Дідур [2], А. Ходжаян [3] досліджують базові засади регулювання сукупного попиту та пропозиції, проблеми їх збалансування. Дисбаланси у структурі сукупного попиту та проблеми регулювання інвестиційного попиту досліджують І. Ремізова [4; 5], А. Гальчинський [6]. Особливості регулювання сукупного попиту у період кризи, ринкових трансформацій, глобальних фінансових потрясінь відображені у працях Я. Жаліло,

Д. Покришка, Я. Белінської, А. Павлюк [7], М. Сайкевич [8].

Постановка завдання. Високо оцінюючи внесок зазначених вчених у вирішення проблем регулювання сукупного попиту в Україні, вважаємо, що проблема податкового регулювання сукупного попиту потребує подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка незалежної України формувалася на основах, які були закладені адміністративно-командним устроєм, який ще тривалий час позначався на особливостях прийняття рішень у сфері макроекономічного регулювання. Проблеми макроекономічного регулювання сукупного попиту посилюються черговими кризами, які накладаються на затьяжну структурну кризу, ще більше вносячи диспропорції у структуру сукупного попиту.

Як зазначалося вище, протягом останніх років українські вчені активно досліджують проблеми регулювання сукупного попиту. Зокрема, М. Сайкевич наголошує на соціально-орієнтованій структурі сукупного попиту як одного з індикаторів структурних змін в економіці [9, с. 2]. Варто зазначити, що структура сукупного попиту в Україні не відображає соціально-орієнтованих тенденцій, оскільки на сучасному етапі розвитку економіки України навіть домінування приватного споживання у структурі сукупного попиту не можна вважати ознакою соціальної орієнтованості. Це пов'язано з якісними характеристиками приватного споживання, основу якого складають харчові продукти (рис. 1).

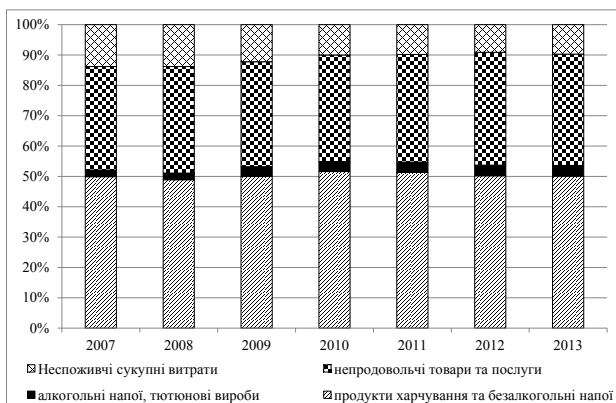

Рис. 1. Структура споживчих витрат населення в Україні за 2007-2013 рр.

Джерело: побудовано авторами за даними [10]

Як видно з діаграм, представлених на рис. 1, у структурі споживчих витрат домогосподарств переважають витрати на придбання продуктів харчування, що свідчить про низький рівень доходів більшої частини громадян. Така ситуація також є однією з причин дисбалансів у структурі сукупного попиту. По-перше, виробники орієнтуються на наявний платоспроможний попит. По-друге, відсутність вільних

фінансових ресурсів у домогосподарств обмежує інвестиційний потенціал вітчизняної економіки.

Як зазначає Ходжаян А. О., кількісне вираження сукупного попиту в Україні є досить проблематичним у контексті вибору категорії суспільного продукту, що найбільш адекватно визначає його величину. Найбільш поширеним методом, що домінує в науковій та навчальній літературі, є використання категорії валового внутрішнього продукту (ВВП). Це впливає з генеральної тотожності національних рахунків, коли сукупний попит або ВВП за категоріями доходів дорівнює виробництву товарів та послуг або ВВП, обчисленому виробничим методом, що виражає сукупну пропозицію [3, с. 7].

На основі зазначеного підходу нами було розраховано показники структури сукупного попиту (табл. 1).

Як видно з даних, представлених у табл. 1, у структурі сукупного попиту України прогресують такі негативні тенденції як:

- домінування приватного споживання;
- зростання від'ємного значення показника чистого експорту;
- низька питома вага інвестицій.

Зазначені тенденції свідчать про відсутність фундаментальних основ для забезпечення економічного розвитку в майбутньому, оскільки в економіках, які декларують структурну модернізацію, повинна підтримуватися стабільно висока частка інвестицій. Крім того, державне регулювання має бути направлено на підтримку вітчизняного товаровиробника та активізацію процесів імпортозаміщення вітчизняними товарами.

Погоджуючись з позицією С. Дідур [2, с. 9] вважаємо, що при розробці заходів регулювання сукупного попиту, направлених на усунення зазначених дисбалансів недоцільно зосереджуватися лише на вирішенні практичних задач з аналізу і прогнозування попиту, удосконалення існуючих методів прогнозування попиту. Зважаючи на модні тенденції до суцільної математизації процесів економічних досліджень, варто зазначити, що ці процеси не підлягають 100% формалізації, оскільки у зміні динаміки компонентів сукупного попиту вагому роль відіграють детермінанти, які неможливо оцінити кількісно. Саме тому необхідно приділити увагу і якісним проблемам регулювання сукупного попиту, особливо реакції економічних агентів на зміну тих чи інших важелів державного регулювання. Частково такі тенденції можна виділити за результатами заходів економічного регулювання сукупного попиту, які застосовувалися протягом історії розвитку незалежної України.

Перші спроби регулювання сукупного попиту припадають на початок та середину 90-х рр., коли перевага надавалась монетарним інструментам. Застосування емісійних операцій призвело до неконтрольованого зростання інфляції, що негативно позначилося не тільки на динаміці платоспроможного попиту населення, але і на фінансовому стані вітчизняних товаровиробників. Як наслідок відбулося різ-

Таблиця 1

Динаміка структури сукупного попиту в Україні

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Приватне споживання	67,5	61,4	63,7	63,4	69,6	68,2	73,1
Державне споживання	18,6	20,2	19,7	21,4	17,9	20,4	19,4
Інвестиції	19,4	26,4	18,3	18,1	18,6	19,5	15,7
Чистий експорт	-5,5	-8,0	-1,7	-2,9	-5,7	-8,1	-8,2

Джерело: розраховано авторами за даними [10]

ке скорочення інвестиційних витрат та обсягів експорту, лібералізація цін та відкриття кордонів для імпорту продукції сприяло погіршенню становища вітчизняних товаровиробників та падінню обсягів вітчизняного промислового виробництва. В системі податкового регулювання у той час активно використовувалися механізми непрямого оподаткування. ПДВ, який стягувався за ставкою 28%, а також широкий спектр підакцизних товарів формували потужне податкове навантаження на товаровиробників (за рахунок скорочення обігових коштів) та сприяли подальшому зростанню цін, оскільки продавці намагалися компенсувати свої втрати за рахунок споживачів. Можна зробити висновок, що саме на цьому етапі були сформовані структурні дисбаланси сукупного попиту, які держава намагається подолати протягом останніх 20-ти років.

Наступні етапи у розвитку регулювання сукупного попиту були пов'язані із пошуком балансу інтересів між державою (наповнення бюджету, стримування інфляції, стабілізація валютного курсу) та бізнесом (ненадання прямої бюджетної підтримки окремим галузям або суб'єктам господарювання, застосування податкових пільг тощо). Варто зазначити, що заходи регулювання сукупного попиту базувалися на позитивному зарубіжному досвіді, однак в Україні вони не завжди спрацьовували. Наприклад, кількарізове зниження податкового навантаження не призводило до очікуваного зростання ділової активності чи зменшення тіньової економіки, а було переважно причиною зменшення податкових надходжень до бюджету.

На наш погляд, зазначені проблеми пов'язані, передусім, з відсутністю цілісної державної доктрини механізму державного регулювання сукупного попиту. Спираючись на здобутки різних економічних течій у сфері регулювання економіки, можна виділити такі напрями регулювання сукупного попиту: класичний, кейнсіанський (некейнсіанський та посткейнсіанський), монетарний, інституціональний та неокласичний. Як свідчить економічна історія, застосування кожного із значених напрямів у чистому вигляді не забезпечило 100% досягнення очікуваного результату. Саме тому ми підтримуємо позицію вітчизняних економістів, щодо необхідності застосування синтезованих підходів при розробці механізмів регулювання економіки. Як зазначає В. Федосов, фіскальна політика має бути «кейнсіансько-монетаристською», а неокласики, у свою чергу, визнають, що ефективність використання теорії «економіки пропозиції» буде вищою, якщо вона міститиме деякі елементи кейнсіанства. Теоретичні основи монетарної теорії є важливими для використання їх з метою забезпечення макроекономічної стабільності. З другого боку, завдання активного державного сприяння економічному зростанню вимагають інтенсивного використання кейнсіанських інструментів [11]. Таким чином, регулювання сукупного попиту в Україні доцільно здійснювати на основі синтезу кейнсіанського, монетарного та інституціонального підходів. На наш погляд, основу має становити кейнсіанський підхід, інструменти монетарного підходу мають збалансовувати вплив інструментів кейнсіанського підходу у частині стабілізації грошової маси, контролю рівня інфляції та валютного курсу. Інституціональний підхід дасть можливість відійти від надмірної формалізації та забезпечити врахування поведінкових реакцій економічних агентів на зміну векторів макроекономічного регулювання.

У частині кейнсіанського підходу, на наш погляд, найбільш проблемним є застосування податкових важелів, оскільки досить складно віднайти баланс між інтересами держави та платників податків. Багато дослідників вважає, що проблема досягнення балансу будується лише на бажанні держави якомога більше зібрати податків, а платників – якомога менше заплатити. На наш погляд, такий підхід є дещо спрощеним. Мотив держави максимізувати податкові надходження ґрунтується у більшості випадків на бажанні чинного уряду залишитися при владі. Саме тому, з точки зору теорії суспільного вибору, уряд намагається максимізувати податкові надходження для забезпечення збільшення витрат бюджету. На перший погляд у такому бажанні немає нічого поганого і воно не може негативно вплинути на структуру сукупного попиту. Однак якщо витрати бюджету направляються на надмірне фінансування передвиборчих обіцянок уряду у частині підвищення рівня соціального захисту, то відбувається формування перекосу у частині зростання частки кінцевих споживчих витрат домогосподарств та зменшення інвестицій. Крім того, за відсутності на ринку пропозиції вітчизняних товарів такі заходи є стимулюванням збільшення імпорту, що також вносить дисбаланси у структуру сукупного попиту.

Що стосується мотивів платника податків заплатити держав якомога менше, то це пов'язано не тільки з бажанням максимізувати прибуток. Мотивація до мінімізації податків посилюється у випадку, якщо держава неналежним чином виконує взяті на себе зобов'язання (недостатня кількість та низька якість суспільних послуг) або надміру витрачає кошти платників податків на утримання уряду. Саме тому пошук точки рівноваги між інтересами держави і платників податків має ґрунтуватися на таких міркуваннях.

Перший етап дослідження проблем податкового регулювання сукупного попиту пов'язаний із виявленням таких проблем по окремих складових сукупного попиту. Саме результати дослідження цього етапу відображені у статті.

Як було зазначено вище, споживчий попит є найбільш вагомою складовою у структурі сукупного попиту. Збільшення його частки протягом досліджуваного періоду пов'язано не тільки з фіскальною експансією (підвищення заробітної плати у державному секторі, яке обумовило її зростання і в приватному секторі, підвищення пенсій), але і зі збільшенням обсягів споживчого кредитування. Така політика регулювання сукупного попиту має два домінуючі негативні аспекти. Перший – зростання заробітної плати перевищувало зростання продуктивності праці. Другий – розвиток споживчого кредитування сприяв збільшенню частки товарів довготривалого користування, які переважно є імпортованими. Тобто маємо приклад, коли стимулювання споживчого попиту в Україні непрямо сприяє збільшенню обсягів експорту інших країн та негативного позначається на структурі сукупного попиту в Україні. За наявної структури виробництва вітчизняні товаровиробники не здатні забезпечити внутрішній ринок необхідними товарами. Ситуація ускладнюється тим, що вітчизняні товари відповідної якості залишаються неконкурентоспроможними по ціні з імпортними аналогами, оскільки при виробництві вітчизняних товарів має вищу собівартість. Висока собівартість обумовлена передусім високою вартістю енергоносіїв, а для окремих галузей – високою вартістю робочої сили, що робить, наприклад, вітчизняну легкову

промисловість абсолютно нездатною до конкуренції з товарами легкої промисловості, які імпортуються з країн Азії. В результаті цього у структурі сукупного попиту сформувався ще один перекис – стійке перевищення імпорту над експортом (табл. 2).

Як видно з даних, представлених в табл. 3, динаміка від'ємного сальдо чистого експорту є стабільною, що негативно позначається на структурі сукупного попиту. Варто зазначити, що застосування податкових регуляторів у сфері зовнішньої торгівлі для України обмежуються її членством у СОТ, а також підписанням угоди про асоціацію з ЄС. невиконання умов зазначених угод тягне за собою накладання санкцій, що є неприпустимим для української економіки, особливо на сучасному етапі її розвитку. Варто зазначити, що однією з головних причин зростання імпорту є не тільки проблеми у застосуванні

податкових регуляторів безпосередньо до експортно-імпортних операцій. Головним чинником зростання імпорту є відсутність необхідних структурних змін у виробництві вітчизняної продукції. Варто наголосити, що протягом досліджуваного періоду структура українського експорту також є незадовільною, оскільки його основа – це продукція з низькою часткою доданою вартості. Основу імпорту, навпаки, складає високотехнологічна продукція. Серед країн-експортерів колишнього СРСР Україна займає останнє місце за часткою високотехнологічної продукції у загальних обсягах експорту.

Протягом досліджуваного періоду в окремі роки спостерігається зменшення обсягів імпорту. Однак це не пов'язано з процесами імпортозаміщення на вітчизняному ринку. Зменшення обсягів імпорту пов'язане із скороченням внутрішнього споживчо-

Таблиця 2

Динаміка зовнішньоторговельного обороту України у 2007-2013 рр., млрд. дол. США

Показники	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Експорт	49,29	66,97	39,69	51,41	68,39	68,81	63,32
Імпорт	60,62	85,54	45,43	60,74	82,61	84,66	76,99
Всього – зовнішньоторговельний оборот	109,91	152,51	85,12	112,15	151,00	153,47	140,21
Чистий експорт	-11,33	-18,57	-5,74	-9,33	-14,22	-15,85	-13,67

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України

Таблиця 3

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування, % до загального обсягу

Показники	2010	2011	2012	2013
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0
у т.ч. за рахунок				
коштів державного бюджету	5,8	7,1	5,8	2,4
коштів місцевих бюджетів	3,4	3,4	3,1	2,7
власних коштів підприємств та організацій	60,8	58,6	59,7	63,8
кредитів банків та інших позик	12,3	16,3	17,1	15,3
коштів іноземних інвесторів	2,1	2,8	1,7	1,8
коштів населення на будівництво власних квартир	2,5	1,7	1,3	2,5
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	8,6	5,8	7,5	8,1
інших джерел фінансування	4,5	4,3	3,8	3,4

Джерело: офіційний веб-сайт Державної служби статистики України

Таблиця 4

Капітальні інвестиції за видами активів, у % до загального обсягу

Показники	2010	2011	2012	2013
Усього	100,0	100,0	100,0	100,0
інвестиції у матеріальні активи	96,3	96,4	97,1	96,0
житлові будівлі	15,2	11,4	13,1	15,5
нежитлові будівлі	20,6	19,7	19,3	17,9
інженерні споруди	21,5	26,0	22,1	22,0
машини, обладнання та інвентар	29,2	28,2	29,3	30,2
транспортні засоби	6,0	7,3	9,6	6,2
земля	0,7	0,9	0,6	0,4
довгострокові біологічні активи				
рослинництва та тваринництва	1,1	1,2	0,7	0,9
інші матеріальні активи	2,0	1,7	2,4	2,9
інвестиції у нематеріальні активи	3,7	3,6	2,9	4,0
з них				
програмне забезпечення та бази даних	1,5	1,3	1,2	1,3
права на комерційні позначення, об'єкти промислової власності, авторські та суміжні права, патенти, ліцензії, концесії тощо	1,6	1,6	1,3	2,1

Джерело: офіційний веб-сайт Державної служби статистики України

го та інвестиційного попиту (переважно за рахунок зменшення купівельної спроможності). Виходячи з викладеного, заходи податкового регулювання мають бути направлені, передусім, на стимулювання виробництва вітчизняної продукції, здатної конкурувати з імпортом.

Однією з основних причин низької пропозиції товарів вітчизняного виробництва є нестача інвестиційних ресурсів, що гальмує оновлення техніко-технологічної бази та використання новітніх технологій. Нестача інвестиційних ресурсів обумовлена переорієнтацією фінансових потоків з реального сектору економіки у фінансовий, який здатний забезпечити швидше отримання прибутку. Тобто, національна економіка не просто відчуває брак фінансових ресурсів, а саме брак «довгих» грошей, які здатні створити потужний технологічний базис вітчизняної економіки, що потребує тривалого терміну окупності. Ситуація ускладнюється тим, що фінансування капітальних інвестицій відбувається переважно за рахунок власних коштів підприємств (табл. 3).

Як видно з даних, представлених у табл. 3, близько 60% інвестицій в основний капітал здійснюється за рахунок власних коштів підприємств і менше 20% – за рахунок банків. На наш погляд, заходи податкового регулювання (надання інвестиційних пільг, зміни у механізмах відшкодування ПДВ експортерам) повинні бути направлені передусім на стимулювання здійснення капітальних інвестицій. Аналогічні пропозиції стосуються і банків, які мають право створювати резерви у сумі 20% від заборгованості по кредитах та включати її у витрати. Вважаємо, що дію такої норми необхідно обмежити лише кредитуванням вітчизняного реального сектору економіки.

Іншою проблемою є структура капітальних інвестицій за видами активів (табл. 4).

Як видно з даних, представлених у табл. 4, більше 50% інвестиційних ресурсів направляєється на будівництво, 30% – на придбання (створення) машин і обладнання, і тільки близько 3,5% – на придбання нематеріальних активів та програмного забезпечення. Така структура капітальних інвестицій не забезпечує основи для структурної модернізації економіки, оскільки мінімум 50% інвестицій має направлятися на оновлення технічної бази, а витрати на фінансування інвестицій на придбання (створення) програмного забезпечення та нематеріальних активів мають зростати швидшими темпами і сягати не менше 10%. Тільки тоді можна вести мову про прогресивний економічний розвиток на інноваційній основі, здатний забезпечити імпортозаміщення та зростання обсягів експорту високотехнологічної продукції.

Частка державного попиту також є досить вагомою у загальній структурі сукупного попиту. На перший погляд, динаміка державного попиту не пов'язана із заходами податкового регулювання. Однак при відсутності збалансування державних витрат та доходів формується цілий ряд дисбалансів у національній економіці – зростання дефіциту бюджету, державного боргу, інфляції тощо. Саме тому зростання державного попиту має бути пропорційним зростанню податкових надходжень і покриватися не за рахунок зовнішніх запозичень, а за рахунок податкових надходжень.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити такі висновки. Структура сукупного попиту в Україні є незадовільною і такою, що не забезпечує передумов для економічного зростання. У структурі сукупного попиту переважає споживчий попит, який покривається за рахунок імпорту значного обсягу товарів. Як результат протягом досліджуваного періоду на вітчизняному ринку збільшується присутність імпортованих товарів, зростає від'ємне сальдо торгового балансу, продовжується занепад вітчизняної промисловості.

Однією з причин такої ситуації є низька частка інвестиційного попиту у структурі сукупного попиту та нераціональна структура капітальних інвестицій, більша частина яких направляєється у сферу будівництва.

Виходячи з цього, важелі податкового регулювання сукупного попиту мають бути направлені, передусім, на стимулювання інвестицій в оновлення техніко-технологічної бази вітчизняної промисловості, збільшення обсягів високотехнологічного експорту та стимулювання кредитування реального сектору економіки.

Перспективами подальших досліджень визначено обґрунтування напрямів застосування конкретних важелів податкового регулювання до складових сукупного попиту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Беседін В. Ф. Попит і пропозиція в системі державного регулювання / В. Ф. Беседін, Л. І. Антошкіна. – Вісник бердянського університету менеджменту і бізнесу, 2012. – № 1 (17). – С. 46–52.
2. Дідур С. В. Макроекономічне регулювання попиту і пропозиції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економікою» / С. В. Дідур. – К., 2005. – 24 с.
3. Ходжаян А. О. Макроекономічне регулювання сукупного попиту: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.01.01 «Економічна теорія» / А. О. Ходжаян – Київ, 2003. – 20 с.
4. Ремізова І. А. Аналіз структури сукупного попиту України та його основних детермінант [Електронний ресурс] / І. А. Ремізова / Ефективна економіка. – 2013. – № 1. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
5. Ремізова І. А. Інвестиційний попит як основне джерело економічного зростання в посткризовий період / І. А. Ремізова / Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, – 2010. – С. 982–985.
6. Гальчинський А. Іноземні інвестиції: проблеми та перспективи / А. Гальчинський. – Дзеркало тижня, 2005. – № 36 (564).
7. Перспективи економіки України в умовах глобальної макроекономічної нестабільності / [Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська, А. П. Павлюк та ін.]. – К.: НІСД, 2013. – 120 с.
8. Сайкевич М. І. Проблеми сукупного попиту в період сучасної трансформації економіки України в наукових дослідженнях учених-економістів / Сайкевич М. І. – Історія нар. госп-ва та екон. думки України. 2005. Вип. 37–38. – С. 17–28.
9. Сайкевич М. І. Формування ефективного сукупного попиту в умовах ринкової трансформації економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. / М. І. Сайкевич – К., 2004 – 22 с.
10. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: [монографія] / За наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.